

Drept constituțional și Instituții politice II

prof. Mircea CRISTE

prof. univ. dr. Mircea CRISTE

- Drepturile și îndatoririle fundamentale ale cetățenilor.

- *Protecția drepturilor fundamentale*

- *Curtea Constituțională Română (continuare)*

- *Avocatul Poporului*

- CURTEA CONSTITUȚIONALĂ ROMÂNĂ

- ATRIBUȚIILE CURȚII

- Atribuțiile predominant juridictionale.

- Controlul nu vizează modul de aplicare a legii, care este de competența instanțelor, și nici omisiunea de reglementare.
- când obiectul acțiunii principale este același cu al excepției, aceasta este inadmisibilă.
- o excepție de neconstituționalitate ridicată într-o acțiune *ab initio* inadmisibilă este inadmisibilă dacă nu sunt contestate chiar dispozițiile care determină o atare soluție
- nu pot face obiectul cenzurii Curții Constituționale alte acte emise de executiv, așa cum ar fi de exemplu Hotărârile de Guvern

- **Controlul anterior:** referitor la legile, Regulamentele votate de Parlament și tratatele sau alte acorduri internaționale
- legea care, înainte de promulgarea ei, a fost declarată contrară dispozițiilor Constituției era trimisă în Parlament și dacă acesta ar fi adoptat-o în aceeași termeni cu o majoritate de două treimi din numărul membrilor fiecărei Camere, obiecția era respinsă și promulgarea devenea obligatorie.
- CCR se pronunță într-un singur caz din oficiu: al inițiativelor de revizuire a Constituției. Înainte de sesizarea Parlamentului, proiectul de revizuire, însoțit de avizul Consiliului Legislativ, se depune la Curtea Constituțională, care se va pronunța asupra respectării dispozițiilor constituționale privind revizuirea în termen de 10 zile. După adoptarea legii de revizuire, Curtea se va pronunța din nou din oficiu, de data aceasta asupra legii adoptate, într-un termen de 5 zile.

- **Controlul posterior, pe cale de excepție:** legile în vigoare și OG.
- sintagma „în vigoare” = sunt supuse controlului și legile sau OG ori dispozițiile din legi sau din ordonanțe ale căror efecte juridice continuă să se producă și după ieșirea lor din vigoare.
- numai tratatul sau acordul internațional a cărui constituționalitate a fost constatată într-un control *a priori* nu poate face obiectul unei excepții de neconstituționalitate. În consecință, e posibil controlul ulterior al legilor de ratificare a tratatelor și acordurilor internaționale care nu au fost controlate sau declarate constituționale de CCR.
- Dacă, după invocarea unei excepții de neconstituționalitate, prevederea legală a fost modificată, Curtea se pronunță asupra constituționalității prevederii legale în noua sa redactare, numai dacă soluția legislativă modificată este, în principiu, aceeași cu cea dinaintea modificării

- Deși hotărârile judecătorești sunt sustrate controlului de constituționalitate exercitat de CCR, aceasta și-a recunoscut indirect o asemenea competență atunci când deturnarea normelor legale de la scopul lor legitim, printr-o sistematică interpretare și aplicare eronată a lor de către instanțe, poate determina neconstituționalitatea acelei reglementări.
- **Se pronunța cu privire la inițiativele legislative ale cetățenilor**, verificând îndeplinirea cerințelor formale (un număr de cel puțin 100.000 de cetățeni cu drept de vot, care provin din cel puțin un sfert din județele țării, iar în fiecare din aceste județe, respectiv în municipiul București, să fi fost înregistrate cel puțin 5.000 de semnături în sprijinul acestei inițiative) și respectarea limitelor inițiativei (să nu se refere la probleme fiscale, cu caracter internațional, amnistie sau grațiere).

• Atribuții predominant politice

- **Interzicerea unui partid** politic care militează împotriva pluralismului politic, a principiilor statului de drept sau a suveranității, independenței și integrității României.
- **Cu privire la instituția Președintelui:** verifică alegerea și confirmă rezultatele; aviz consultativ în cazul suspendării; constată existența circumstanțelor care ar justifica interimatul funcției.
- **soluționarea conflictelor juridice de natură constituțională** dintre autoritățile publice, la cererea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a Primului-ministru sau a președintelui CSM.
- Conflictul presupune acte sau acțiuni concrete prin care o autoritate sau mai multe își arogă puteri, atribuții sau competențe care aparțin altor autorități publice.

• PROCEDURA ÎN FAȚA CURȚII

Sesizarea

- controlul anterior al legilor: Președintele, președinții celor 2 Camere, Guvernul, un număr de 50 de deputați sau 25 de senatori, ICCJ și, în urma revizuirii din 2003, Avocatul Poporului.
- controlul posterior: instanța în fața căreia chestiunea de neconstituționalitate a fost invocată, Avocatul Poporului. Judecătorul poate totuși refuza sesizarea CCR, dacă excepția este inadmisibilă, deoarece soluționarea cauzei nu depinde de soluția dată excepției sau dacă neconstituționalitatea normei atacate a fost constatată printr-o decizie anterioară a Curții Constituționale
- sesizările adresate CCR trebuie motivate
- Până la modificarea adusă legii 47/1992 prin Legea 177/2010, odată cu sesizarea Curții, judecătorul suspenda judecarea procesului, până la pronunțarea judecătorului constituțional
- dreptul de sesizare privind constituționalitatea unui partid, este dat Guvernului și președinților Camerelor, în urma votului majorității membrilor Camerei

• Judecata

- În plen, președinții Camerelor și Guvernul putând prezenta puncte de vedere scrise. În judecarea chestiunilor prejudiciale, ședințele sunt de regulă publice. În controlul anterior, legea se referă la dezbateri care au loc doar cu participarea judecătorilor Curții
- Curtea pronunță *decizii*, când examinează constituționalitatea unei norme sau a unui partid politic, *avize consultative*, în cazul propunerilor de suspendare a Președintelui României și *hotărâri*, în toate celelalte cazuri. 334. Actele Curții sunt pronunțate cu majoritate de voturi, cu excepția celor referitoare la inițiativele de revizuire a Constituției, când este necesar votul a două treimi.
- Deciziile se publică în *Monitorul Oficial* al României, sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor. Dispozițiile din legile și ordonanțele în vigoare, precum și cele din regulamente, constatate ca fiind neconstituționale, își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei.

• *AVOCATUL POPORULUI*

- Controlul Parlamentului asupra executivului
- Constituția României prevede această instituție în capitolul IV al celui de al doilea titlu al său (art. 58-60).
- legea nr. 35/1997 – Avocatul Poporului apără drepturile și libertățile cetățenilor în raporturile acestora cu autoritățile publice
- Avocatul Poporului este numit în plenul celor două Camere pentru un mandat reînnoibil de 5 ani
- Este asistat de adjuncți specializați pe domenii de activitate, numiți de birourile permanente ale Camerei Deputaților și Senatului, la propunerea Avocatului Poporului, cu avizul comisiilor juridice. Aceștia nu trebuie să aibă pregătire juridică.

- Avocatul Poporului nu se substituie autorităților publice, nu poate fi supus nici unui mandat imperativ sau reprezentativ și nimeni nu îl poate obliga să se supună instrucțiunilor sau dispozițiilor sale.
- Sunt organizate 14 birouri teritoriale în orașele în care există o curte de apel. Domeniul pentru prevenirea torturii este și el organizat în 3 centre zonale.
- AP își exercită atribuțiile din oficiu sau la cererea persoanelor lezate în drepturile lor.
- AP poate face anchete, poate audia și lua declarații de la orice funcționar și poate formula recomandări pentru îndreptarea unui abuz al administrației. Autoritățile administrației publice sunt obligate să furnizeze orice informații sau documente necesare anchetei, chiar și secrete.

- Actele pe care le întocmește AP sunt rapoartele (anual sau la cerere) și recomandările în urma anchetelor, care nu sunt obligatorii, dar nu sunt supuse vreunui control.
- Poate sesiza Curtea Constituțională și i se solicită punctul de vedere în cazul sesizărilor privind legile și ordonanțele referitoare la drepturile și libertățile cetățenilor
- Legea contenciosului administrativ nr. 554 din 2 decembrie 2004 împuternicește Avocatul Poporului să sesizeze instanța competentă de contencios administrativ.
- AP poate sesiza ICCJ cu un R.I.L. și reprezenta în fața instanței pe minorul care a fost victimă a violenței fizice sau psihice din partea părinților, tutorelui sau reprezentantului legal, a abuzului, violenței etc.
- Avocatul Poporului nu are un drept de inițiativă legislativă

- „In loc sa vegheze la respectarea corectitudinii ordonantelor emise de Guvern, Avocatul Poporului a blocat deliberat, la presiunea partidului de guvernământ, atacul nostru la Curtea Constitutionala. Avocatul Poporului ar fi putut da posibilitatea Curtii sa se pronunte pe un act profund nedemocratic, insa nu are interesul sa apere cetateanul de abuzurile actualei puteri, ci are interesul sa apere abuzul guvernarii asupra romanilor”.